

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Julius 11 - dik napján, 1815 - dik esztendőben.

*Végezete a' Junius 18 - dik napján tör-
tént tsata leírásának a' Párisi Monitor sze-
rét: —*

„Igy lévén a' dolgok' állapotja a' győ-
zedelem a' miénk vala; mind azok a' hel-
lyek kezünkben valának, a' hol az ellen-
ség a' verekedésnek elkezdődésekor állott:
de, minthogy a' lovasságunk igen hamar és
rosszúl vitetett a' tűzbe, többé semmi ne-
vezetes resultatumokat nem várhattunk.
Marschall *Grouchy* mindazonáltal minek-
utánna eszébe vette a' Prussus seregnek
mozdítását, annak a' háta' megé vitte se-
regeit, a' mellynek más napra igen sze-
rentsés következései felől lehetünk bizo-
nyosok. Kilentz órákig tartott tüzelés 's
lovasság és gyalog verekedés után örömmel
szemlélte az egész ármáda, hogy az ütkö-
zet megnyerettetve, és a' tsata' mezeje a'
miénk' birtokában légyenek. —

„Azok az ifjú testörző séregbéli négy
batalionok, mellyeket (mint ezen tudósí-
tásban feljebb előadatott) elküldettek vala,
hogy *Mont-St-Jéanon* túl a tsata' mezején
a' mi Vasasainknak segítségekre mennye-
nek, az Anglus batteriáknak kártátstüzek
miatt sok kárt vallván, ezen batteriákra
ütöttek bajonéttal. Az éjtzaka elközelge-
tett; néhány Svadronokból álló Anglus lo-
vasság, ezen batalionoknak jobb szárnyok-
ra tsapott, 's őket megzavarta 's megfutam-

tatta; a' futók a' batteriákat körül vévő ár-
kokon által jöttek; őket az ott közzel álló
Regementek meglátván megfélemlettek, 's
minthogy olyan batalionokat láttak futni,
mellyek a' testörzőkhöz tartoztak, azt gon-
dóltak, hogy a' régi testörző sereg tétetett
semmivé. Egyszerre kiáltozni kezdtek,
hogy: *minden oda van! a' testörzők vissza-
verették!* Sőt azt erőssíti a' katonaság,
hogy külömbkülömb helyeken sok rossz
gondolkodású emberek lettek volna megbú-
va, a' kik ekkor e'képpen kezdetek kiál-
tozni: *Sauve qui peut!* (tartsa-meg-magát,
a' ki megtarthatja!). De akár mint tör-
tént is a' dolog, elég, hogy a' lett belőlle,
hogy az egész sereget egyszeriben elfogta
az irtóztató félelem; a' sokaság egyszerre
ellepte a' közösülés' lineáját; az ágyuzók,
minden féle katona csoportok, puska-
poros szekerek, egy szóval mindenek oda siet-
tek, a' melly öttszezavarodott sokaság még
a' régi testörző sereget is magával együtt
ragadta, a' melly mint tartalék, hátul ál-
lott. Egy szempillantat alatt egy tsupa zür-
zavarmassává vált az ármáda; minden féle
nemű csoportok öszszelegyedve futottak;
sereget formálni belőlök lehetetlen vala;
az ellenség ezt a' zavarodást eszébe vévén,
lovasságot bortsátott a' futók után, melly mi-
att még nagyobb lett a' rendetlenség; az
éjjeli zürzavar miatt lehetetlen vala a' kato-
naságot a' maga megsalattatása felől meg-

győzni 's öszszegyűjteni. Így vesze-el egy elvégződött ütközet és az a' nap, mellyen a' nem jól tett lépések ismét helyre hozattak vala, így veszenek-el azok a' jó resultátumok, mellyek felől magunkat a' következendő napra már bizonyossá tettük vala, így veszenek-el mind ezek egy rettenetes (*panicus*) megijedésnek szempillantatja miatt. Még a' Császár mellett szolgálatot tévő Svadronokat is úgy széllyel nyomta szagatta az árvízmódjára rohanó sokaság, hogy ezek is minden rendjeket elvesztvén, nem volt mit tenniük, hanem nekik is a' massával égygyütt kellett rohanni. A' tartalék ágyuk és minden bagázsia, melly a' *Sambre* vizén még által nem jött vala, 's a' tsata mezején lévő minden készülétek, az ellenség' kezében hagyattak. Még tsak a' sem vala lehetséges, hogy a' jobb szárnyunkon állott seregeket megvárhassuk; tudva van, hogy mivé szokott a' világon a' legvitézebb armáda lenni, akkor, midőn abban mindenek úgy öszszevarodniak, hogy azt többé organizálni lehetetlen legyen."

Tsak ezen tsata' mezején 124 Frantzia ágyuk maradtak hátra; mellyeket a' győzedelmesek pántlikával és virágokkal feltzifrázva vittek-be győzedelmi örvendezéssel Brüsselbe. Ugyan ezen tsata' mezején találták-meg a' Bonaparte' hordozható visgáladó tornyat is, a' melyről ezt az ő sorsát örökre meghatározó ütközetet szemlélte. Véghetetlen sokaságú Frantzia Vasas katona hullott-el ezen a' mezőn.

Itt következnek most ezen nevezetes napoknak *Prussus* és *Anglus* hivatalszerént való leírásaik is: —

Prussus fő vezér *H. Blücher* ilyen előadást hirdettetett-ki Generális *Gnesenau* által arról a' *Ligny* mellett Jun. 16-dikán történt verekedésről, melly a' 18-diki nagy ütközetet megelőzte: —

„Jun. 16-dikán a' *Brie* és *Sombref* kö-

zött lévő halmokon állott a' Prussus armáda; a' maga linéája előtt lévő *Ligny* és *St. Amand* nevű falukat elfoglalva tartotta; de itt még tsak három Prussus armádák valának egygyütt, a' 4-dik, melly eddig *Lüttich* és *Hanüt* között tanyázott, útjában sok akadályt találván, még nem érkezhett vala meg. F. M. Hertzeg *Blücher* mindazáltal így is meghatározta a' megütöközést, annyival is inkább, hogy az ő segítségére Lord *Wellington* a' maga seregének már egy részét es a' *Brüssel* mellett fekvő tartalékot egészszen útnak indította vala, 's a' 4-dik Prussus armádának is nem soká meg kell vala érkezni. A' verekedés 16-dikban dél után 3 órakor kezdődött-el; az ellenség 130,000 embert állított-ki a' síkra, a' Prussus armáda pedig tsak 80,000 emberekből állott. *St. Amand* volt az első, mellyet az ellenség megtámadott és vitéz oltalmazás után elvett. Az után minden erejét *Lignyinek* fordította, melly egy keményen épült nagy falú hasonló nevű víz mellett. Itt olyan verekedés kezdődött-el, melly a' historiában előforduló legvakmerőbb verekedések közé tartozik. Sokszor láttuk, hogy egy falut most az égygyik majd a' másik tsatázó sereg elveszen a' másiktól: de itt magokban a' falukban folyt öt egész órákig a' verekedés, 's az elő és hátra felé való mozdulások tsak igen kicsiny helyen estek. Mind két rész újabb még újabb seregeket hozott szüntelen elő a' verekedésre; mindenik rész nagy fegyveres massákat tartott készen a' faluak azon része megett, a' melyben ő állott. A' tartalékokból és halmokrol szüntelenűi jöttek-le a' segítő seregek a' viaskodásra. A' két rész kétfelőlről valami két száz ágyuval tüzelt a' falura, melynek most egy majd más része lángolt. Gyakran az egész tsatázó linea verekedett, de tsakugyan leghevesebben folyt a' verekedés itt *Lignynél*. A' verekedés a' Prussusoknak látszott kedvezni, minthogy egy Batalion, mellyet *H. Blücher* maga személyesen vitt a' tűzbe,

St. Amandot vissza vette vala a' Frantziáktól, 's e'képpen az égygyik halom is vissza került vala a' Prussusok kezire: hanem *Lignynél* tsakugyan így is egyenlő heves-séggel folytattatott a' tsatázás. A' dolognak kimenetele az Ánglus seregeknek, vagy pedig a' 4-ik Prussus sereg' megérkezésektől vala felfüggesztetve, minthogy ezen esetben a' F. M. *Blücher* linéájának jobb szárnya igen derekasint réa tsaphatott volna az ellenségre. Azonban megérkezett a' hír, hogy magát azt az Ánglus sereget, melly a' Prussusok' segítségére rendeltetett vala, egy más Frantzia armáda megtámodta légyen, és hogy tsak igen nagy iparkodással tarthatta légyen meg a' maga fekvését *Quatre-bras* mellett. A' negyedik Prussus armáda sem érkezett vala meg: melyhezképpent a' Prussusoknak a' magokénál sokkal nagyobb ellenséges erő ellen kelle kiállani a' verekedést. —

„Az éjtzaka már nagy lépésekkel közelíte; a' *Lignynél* való verekedés azonközben még most is egyenlő szerentsevel és néki mérgesüléssel folytattatek vala; a' segítség hijába várattatik, a' veszedelem óránként nevededett; már minden tsapatok megfordúltak vala a' tsatában; tsak egy Regiment sem volt oly közel hozzánk, hogy segítségünkre jöhetett volna. Ekkor történt, hogy egy ellenséges gyalog tsapat az éjjeli setétségtől segítettvén, a' nélkül, hogy észre vettük volna, a' falut egy felől megkérülte, míg az alatt néhány Vasas Regimentek más felől előre nyomúltak, 's a' házak megé állittatva lévő Prussus fő seregre hátúlrol réa tsaptak. Ez a' meglepettetés határozó következésü vala kíváitképpen azért, hogy a' Prussus lovasság, melly a' falú előtt egy dombra vala állittatva, éppen ekkor a' Frantzia lovasságtól vissza nyomatott vala. A' falú megett álló Prussus gyalogságot azonközben, noha vissza vonni kénytelenített is magát, tsakugyan sem az éjjelnek, a' melly minden veszedelmet nagyobbnak képzeltet, közepette történt

megtámadtatás, sem annak meggondolása, hogy minden felől körülvetettelve légyen, réa nem vehették a' verekedéstől való megszünésre. Sűrű massákban állván, az ellenség' lovasainak minden réa való tsapásait vissza verte 's így folytatta hátrálását a' halmokon által *Tilly* felé. A' Frantzia lovasságnak hirtelen való előnyomulása miatt némelly Prussus ágyuk hebehurgyálva hátrálván, valami szoros útra vetődtek, a' hol zürzavar támadván köztök, így történt, hogy 15-töt közzülök elvett az ellenség-ség. A' tsata' mezejétől egy fertály orányira ismét rendbe szedte magát a' Prussus armáda; az ellenség ötet tovább kergetni nem mérészlette. *Brie* és *Sombref* nevű falukban még ezen éjjel is megmaradott vala Generális *Thielemann* a' vezérlése alatt lévő 3-dik armádaival, és tsak napfeljőtkor vontá onnét magát *Gembloux* felé szép lassan, a' hova azon éjjel a' 4-dik armáda is megérkezett vala végezetre a' Generalis *Bülow* vezérlése alatt. Az 1-ső és 2-dik armádák a' *Mont-St. Guiberti* szoros út mege vonták-el reggel magokat. A' Prussusoknak elestekből és sebesekből álló vesztese nagy volt: hanem fogságra senkit nem ejthetett közzülök az ellenség, kivéven a' megsebesedetteknek egy részét. —

„Az ütközet el vala veszttve, de a' be-tsület nem. A' Prussusok olyan vitézséggel verekedtek, hogy kulomben kívánni nem lehetett, 's bátorságok meg nem tsök-kent, mivelhogy különkülön mindenik megtartotta a' maga erejébe helyezetteteit bizodalját. Felmarschal *Blücher* ezen tsatában nagy veszedelemnek tette-ki magát személyesen. Egy versben a' lovassággal maga személyesen tsapván az ellenségre, 's vissza verettvén, midőn az ellenséges lovasságtól tüzesen üzettetne, egy golyobis keresztül lyukasztotta a' lovát, a' melly ugyan ezen seb miatt ekkor el nem bukott, hanem mind addig futott, míg egyszer dögölve a' földre esett, 's a' Her-tzeget maga alá nyomta, a' ki elszedülve

a' ló alatt maradt. Az ellenséges Drago-nyosok azonban folytatták a' Prussusok kergetését; ezeknek már az ő utolsó tsapatjuk is hátra hagyta vala a' Hertzeget, csak egy Adjutánsal, a' ki lováról leszállván, eltökéllette vala magát, hogy akár hogy üssön-ki a' dolog, el nem távozik vezére mellől. A' veszedelem nagy vala, de az egék vigyáztak. A' Prussusokat üző ellenség mellettük tsapott-el, de eszébe nem vette a' Feldmarschalt; nem soká megfordítván a' Prussusok a' Frantziákat, ezek ismét mellette vágattak vissza, 's ekkor sem vették észre a' még ekkor is lóva alatt fekvő Feldmarschalt, a' ki már most az alól nem minden baj nélkül kivonattatván, egy Dragonyosnak lovára ült-fel. —

„Junius 17-dikén mind *Wawre* mellett gyültek össze a' Prussus armádák: *Napoleon* pedig a' *Charleroi* felől *Brüssel* felé vivő úton folytatta mozdulásait előfelé *Lord Wellington* ellen, kinek egy armádája hevesen össze tsapott vala az nap' a' Frantziákkal *Quatre-bras* mellett. *Lord Wellington* ekkor a' *Brüsseli* úton állapotott vala meg armádája derekával, hadi linéájának bal szárnyát *Haye-Saint*, jobb szárnyát *Braine-la-Leud*, közepét pedig *Mont-Saint-Jean* mellett telepítvén-meg éjtzakára, megirván Feldmarschall *Blüchernek*, hogy az Anglus armáda elfogadja ezen állásban az ütközetet azon esetben, ha *F. M. Blücher* megígéri, hogy két armádáival őtet segíteni fogja. *F. M. Blücher* ígéretet tett, hogy minden armádáival segítségére fog menni, sőt jóvállotta, hogy, ha *Napoleon* meg nem találná őket támadni, ezen esetben őtet más nap magok a' Szövetségesek támadják-meg. Ebből ki lehet hozni, hogy melly kevésbé zavartatott volt meg a' 16-dikban folyt verekedés által a' Prussus armáda 's melly kevésbé vesztette volt el bátorságát. Így telt el Jun. 17-dik napja.“

(Már most a' *Lord Wellington* tudósítása is kezünkhöz érkezett a' Junius' neve-

zetes 18-dik napjáról: de ennek magyar fordítását csak Pénteken adhatjuk-ki) —

Frantzia Ország.

Napoléon Jun. 21-dikén délelőtt érkezett vissza Párisba a' szerentsétlen ütközet után, 's a' Ministereket azonnal összehívatta, a' kik közül *Carnot* még az nap a' Pairek' kamarájába menvén, így beszéllett: —“

„A' Császár ma 11 órákor megérkezett, Ministereit össze hívatta, 's nékiek jelentette, hogy az armáda a' *Fleurusi* térségeken való nevezetes győzedelmeskedése után, melyben a' Prussus armádának vírága semmivé tétetett, egy nagy ütközetet tsinált. Két napokkal az után *Brüsseltől* 4 mértföld távoiságra az Anglus armáda, egy egész nap verettetett, és a' tsata' mezejit oda hagyni kénytelenített; hat Anglus zászlók vetettek vala el, 's az ütközetnek kimenetele már bizonyos vala, midőnazonközben a' következett éjjel a' rossz indultú emberek lármát tsinálván 's terjesztvén-el a' táborban, olyan zűrzavart okoztak, mellyet a' Császárnak jelenléte sem tsendesithet-le azért, hogy a' dolog éjtsaka történt. Ezt szerentsétienségek követtek, mellyeket megakadályoztatni lehetetlen vala. Ő Felsége vissza jött Párisba, hogy a' Ministerekkel a' hadi készületeknek helyreállittatások eránt tanátskozzék. Ő Felsége mostanában bizonyos jóvállásokat készít, mellyeket a' kamarák eleibe fog küldeni.“ —

Azt mutatja *Carnotnak* ez a' beszédje, hogy *Bonaparténak* a' Párisba való vizatérése a' 18-dik Juniusi nagy veszedelem után telyességgel nem a' koronáról való lemondás, hanem a' volt, hogy mint a' *Moskai* és *Lipsiai* futások után újabb hadi erőt és készületet kaphasson a' nemzet-től. — Végezvén *Carnót* a' beszédet, a' képviselők' kamarájának egy követsége érkezett a' Pairek' kamarájába eleibe, mellyet *Thibaudeau* azonnal felolvasott. A' követség' foglalatlja a' volt, hogy a' képviselők

kamarája a' *Lafayette* jóvállására, következő pontokból álló határozást tett legyen: 1) A' képviselők' kamarája kinyilatkoztatta, hogy a' nemzet' függetlensége fenyegetettik. — 2). A' képviselők' kamarájának ülése félbenemszakadóvá (permanensé) válik. Minden próba, melly oda czéloz, hogy ez eloszlattassék, árulásnak bűne; a' ki ilyen próbát teszen, mint hazaáruló úgy ítéltesék-meg haladék nélkül — 3) A' regularis katona és nemzeti testörző seregek, a' kik a' szabadságért, függetlenségért, 's Frantzia ország' videkeiért tsatáztak 's még tsatáznak, magokat a' hazára nézve érdemesekké tették — 4). A' hadi, a' külső, a' politziai, és a' belső dolgokra ügyelő Ministerek meghivattatnak, hogy haladék nélkül jelenjenek-meg a' gyűlésben. — *Lafayette* még egy 5-dik pontot is jóvállott vala, azt tudni illik, hogy a' Párisi testörző seregek azonnal organizáltassanak: hanem ez a' jóvállás, a' *Merlin* tanátslására még a' képviselők' kamarájában vissza vetetett, 's tsak a' 4 első erössítették vala meg: a' *Pairek'* kamarájában pedig a' 4-dik pont is vissza vettetett, 's tsak a' három első hagyattattak-meg.

A' *Lafayette'* beszédjéből, mellyet ezen pontoknak jóvállásakor elmondott, ezeket a' kifejezéseket jegyzték-fel: — „Uraim! Midőn sok esztendőknék eltelése után ismét megszollalók, kötelességemnek lenni ismerem előttetek a' hazát fenyegető veszedelemről beszelleni, melynek ettől való megmenthetésére tsak egyedül az uraknak van ereje. Szerentsétlen hírek terjedtek vala el, 's fájdalom! bé is tellyesedtek. Most itt van az a' szempillantat, hogy ama' régi három színű zászló, a' szabadságnak, az egyenlőségnek, 's a' közönséges rendnek zászlója körül öszszegyülekezzünk; ezt a' zászlót kell nekünk az idegeneknek törvénytelen kívánságaik és a' belső próbatételek ellen védelmeznünk. Engedjék-meg az Urak a' szent ügy Veteranusának (öreg katonájának), a' ki örökké idegen volt a'

pártoskodó indulattól, némelly jóvállásokat tenni, a' mellyeknek szükséges voltát reménhetőképpen minnyájok helyben fogják hagyni.“

Ugyantsak ezen 21-dik Juniusi ülésben egy közös Deputatziót rendeltek vala ki a' Pairek és képviselők' kamarái, oly véggel, hogy haladék nélkül tanátsot tartsanak a' Császár Ministerális tanátsával a' haza' megtartatására szükséges eszközökről. Ez a' Deputatzió Junius' 22-dikén déelőtt tette-meg a' maga jelentését a' Ministeriális tanátsal való értekezésnek reszultatumáról. *Grenier* volt a' beszéllő“ — A' kirendeltetett biztosságnak 16 tagjai, öt tagoknak ellenmondásával, megesmerték, úgy mond: hogy a' haza' java a' Császárnak abban való megégygyezését kívánja, hogy a' két kamarák haladék nélkül követséget nevezzenek-ki a' végre, hogy egyenesen a' Szövetséges Hatalmasságokkal alkudozzék oly feltétel alatt, ha ezek Frantzia országnak nemzeti függetlenségét, birtokait, 's azt a' just, mellyel minden nemzet bir arra, hogy magának olyan Constitútzsiót adhasson, a' milyent jónak tart, bántódás nélkül hagyják; hanem, hogy ugyan ez a' biztosság egyszersmind azt is tanátsosnak lenni megesmérte, hogy ezt az alkudozást a' nemzet' minden erejének sietséggel való kifejtése (kiállítása) által foganatosítani kell. A' mi pedig ezt az utolsó pontot illeti, a' Státusministerek, mint a' képviselői kamará' tagjai, minden hathatós eszközöket jóvállani fognak a' kamarának arra, hogy embert, lovat, pénzt, és minden egyebet öszsze szerezni, valamint szintén arra is, hogy a' belső ellenséget a' hazában elnyomni, miként lehessen.“

Nem soká az után megérkezett a' két kamarákba a' Császár' lemondása is, hanem az a' felett a' képviselők között támadott vetekedések azt mutatják, hogy ha szintén *Bonaparte* a' fia' számára mondott is le, a' kamarák tsakugyan nem tartották az által magokat köteleztetni arra, hogy magokat

az ő lemondásának ezen feltételéhez kös-
sék. A' lemondás után a' képviselők' ka-
marájának Vice-Elölülője a' 4 titoknokok-
kal egyetemben Bonapartéhoz meuvén, ez
őket haladék nélkül maga eleibe hotsátot-
ta, 's egyebek között azt mondotta néki-
ek, hogy Frantzia országnak foggetlenség-
ét, szabadságát, és boldogságát minden-
kor legnagyobb örömmel fogja szemlélni.
Azt igen nagyon jóvállotta 's ajánlotta a'
kamarának, hogy el ne felejtkezzenek ar-
rol, *hogy ő a' fiának részére mondott-le a'
koronáról.*

Mind a' két kamarákban sokáig tartott
az ezutánni Uralkodó felett való versengés.
A' képviselők' kamarájában így szollott *De-
la-Rochefoucauld-Liancourt*: — Azon a'
ponton állatok, hogy egy *interimalis* Or-
száglószekeket állítsatok-fej; ezen a' muu-
kán nem soká által kell esnetek: ennek
meg kell előzni a' Constitútzio' megvisgál-
tatásának munkáját, és az, a' kit Frantzia
ország a' maga *Fejedelmévé* fog választani
— — — Itt oly nagyon kezdették a' kép-
viselők minden felől kiáltozni, hogy: *Meg-
van már választva ez a' Fejedelem* — hogy
el kellett halgatni az Orátornak.

A' Pairek' kamarájában is erre a' tárgy-
ra vonván *Bedoyere* a' figyelmetességet, így
beszéllett: — „Ki akarja-é a' Kamara,
II-dik Napoleont, mint Császárt kiáltani,
vagy pedig új Országlást akar elfogadni?
Napoleon a' maga fiára nézve mondott-le.
Mitsoda más Országlást akarunk felállita-
ni? Jusson tsak eszünkbe, hogy mitsoda
meggyógyíthatatlan következéseik voltak az
előbbeni *interimalis* országlásnak. Szüksé-
ges dolog meghatároznunk, hogy mitsoda
Országlást akarunk felvenni. A' Császár elég
nyilvánóságosan tette a' maga lemondását.

Ennek nem lenne ereje, ha a' fia meg nem
esmertetne.“ — Gróf *Boissy* úgy véleke-
dett, hogy ez a' javallás még most idő előtt
való, és ellenkezik a' politikával, ez eránt
határozást tenni még most lehetetlenség. —
Hasonlóképpen itélt Gróf *Segür*; azt mond-
ván, hogy a' Császár' áldozattételét el kell
fogadni: de semmi hebehurgia határozásra
nem kell lépni, mert mind ezek a' tárgyak
érett' megfontolást kívánnak.

A' hadi Minister egy előadást terjeszt-
ván a' képviselők' kamarája' eleibe, a' le-
hetőségig iparkodott biztatni a' nemzetet a'
maga még meg levő hadi ereje eránt, ha-
nem Marschal *Ney* felálván, e' képpen czá-
folta-meg őtet egész kinyílt szívűséggel:
— „Mind ezek a' biztató tudósítások ha-
missak; az ellenség mindenütt győzedel-
mes; én a' Császár alatt az egész armádát
vezérlettem; szemlélője voltam a' zürzavar-
nak; leg több, ha 16 vagy 18 ezer embe-
reink megállapoptak a' határszélen, de
ezek is úgy meg vannak verettetve, hogy
semmi kedvek sem lehet az újabb vereke-
déshez. Ha Marschall *Grouchy* semmit nem
vesztett, fedezhette volna a' nagy armáda'
hátrálását, 's így a' Császár nem jött volna
Párisba. A' mit én mondok, mind olyan
tisza igazság, mint a' napfény. Az ellen-
ség 80,000 emberrel áll *Nivellesnél*. A'
Prussusok nem tétettek semmivé, mint
mondatott; egy armádájok még ekkor a'
tűzbe sem volt. Az ellenség 6 vagy 7 na-
pok alatt a' Párisi kapuk előtt lehet. Nia-
tsen a' haza' megtartására egyéb eszköz hátra.
a' Szövetségesekkel való alkudozásnál.“

Jun. 22-dikén még azt irták Párisból,
hogy *Napoleon* azon estve a' *Sequana* part-
jai mellett kotsikázott fedeletlen hintóban.

*Jul. 8-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 320 1/8 forintot Váltótzé-
dulában. Egy Császár aranyért 14 forintot 30 krt.*

Rendkívül való Toldalék.

A' Magyar Kurir 55-dik darabjához.

Hivatal szerént való tudósítások a' tsata mezeiről: —

A' Cs. K. Udvar szállásáról *Saarburg*-*bol* Julius 2-dikán indult tudósítások szerént, a' Frantzia, ideig való (Provisoriai) Országlószerék' biztosai, Prussus Feldmarschall *Blüchernek* egy Abjutánsától kísértetvén, Junius' 30-dikán a' Szövetséges Monarkháknak akkori szállásokra *Hagenau*-*ba* megérkeztek vala. A' Biztos Urak, kiknek neveik *Laforet*, *Pontecoulant*, *Lafayette*, *Sebastiani*, *Benjamin Constant* és *Boyer d' Argenson*, Junius 25-dikén indulván útnak *Párisbol*, először az északi szövetséges armádáknak vezéreikhez mentek vala és fegyvernúgvást kértek tőlök. Hertzeg *Wellington* és *Blücher* Marschallok, a' Szövetséges Monarkhákhöz igazították őket. Ő Felségek meghatározták, hogy ezen Biztosokat, a' kik arra ajánlották magokat, hogy a' Párisi valóságos környülállásokról tudósítást fognak tenni, tulajdon Biztosok által halgattassak-meg. E' végre mint Biztosok kineveztettek: Austria reszeréről Feldmarschal-Lajtnánt Gróf *Wallmoden*; az Orosz Birodalom' resziről Gróf *Capo d' Istria*, Prussia' reszeről Generális *Knesebeck*. A' Britanniai ott lévő Követ Lord *Stewart* is meghivattatott a' Szövetséges Kabinétek által, hogy legyen jelen ezen *Conferentziában*, melynek resultatuma kétségbehozhatatlanul megmútatta azt, hogy a' jelenvaló szempillantatbeli Frantzia Országlók a' magok ügyeken felhagynak, és a' hazának megkiméllésiért a' Monarkháknak nagy lelkeségekhez folyamodnak. —

A' következett napon ilyen váloszsal botsáttattak vissza Párisba a' Frantzia Biztosok: —“

„*Hagenau*, Julius 1-ső napján reggeli 9 órakor: Minthogy a' Szövetségi Kötésben a' van, hogy az alkuvó reszek kozzul

magánosan egygyik is ne alkudozzék, és sem békességet sem fegyvernúgvást nekösön különbben, hanem tsak egymással való közönséges megégygyezéssel: erre nevezve a' három itt jelenlévő Udvarok semmi alkudozásba nem botsátkozhatnak. A' kabinétek a' lehető hamarsággal egygyesülni fognak. —

„A' három Monarkhák, minden békesség' és valóságos tsendesség' előrevaló és fő feltételének tartják azt, hogy *Napoleon Bonaparte* oly állapotba helyheztődjek, hogy többé ne lehessen módja arra, hogy Frantzia országnak és Európának tsendetségét megzavarhassa. Ahozképpest, a' mi a' múlt Mártzius hónapban történt, kéntelenítettnek azt kívánni a' Hatalmasságok, hogy *Napoleon Bonaparte* az ő felvi-gyázások alá bizattassék. —“

„*Walmoden*

„*Capo d' Istria*

„*Knesebeck*

Ferdinandus ő Császári fő Hertzegségétől jó hírek érkeztek a' fő hadi szállásra Hertzeg *Schwartzenberghez*. Már *Colmár* és *Befort* felé előnyomúlt vala ő fő Hertzegsége. Fegyvertármester Gróf *Collore-do* hevesen verekedett az ellenség hátuljáró tsapatjaival Jun. 28 és 29-dik napjain *Donemarie* és *Defort* között; előjáró tsapatjaink elfoglalták *Colonge* és *Movillars* nevű falukat. A' fegyvertármester ur' eles-tekéből és sebesekből álló vesztése valami 500-ra telt. — *Uj-Breysach* körül is történtek a' Fő Hertzeg' seregei és a' Frantziák között kemény öszszetsapások, az erőség mellett lévő *Wikelheim* nevű faluért, melly az erősség' ágyui alatt lévén, számos néppel rakta vala meg azt az ellenség, 's nagy iparkodással védelmezte: de megkülömböztetett vitézséggel kiveretett abból egy *Württembergi* Regiment által.

Elegyes dolgok.

Minister *Fouche* a' Napoléon lemondását illető Aktának megérkezésekor így beszélt a' képviselők' kamarájában: — „

„Uram! eljött az a' szempillantat, melyben a' képviselői kamarának, a' nemzet' s egész Európa hallattára ki kell magát a' szabadság, függetlenség 's azon principiumok mellett nyilatkoztatni, mellyért 25 esztendőktől fogva vérét ontja a' nemzet és minden féle áldozatokat teszen. Ugy ítélek, hogy egy tupa Frantziákból álló gyülekezet előtt egészen szükség felett való dolog ajánlani azokat a' tekinteteket, melyekre magát a' Császár érdemessé tette, 's benneteket azokra az érzékenységekre nogatni, melyekre minnyájotoknak fel kell a' szerentsétlenség által indittatnotok. A' nemzet' képviselői nem felejtik-el azon alkudozásokban, melyeket elkezdni szándékoznak, annak jóvárol is gondoskodni, ki a' haza' sorsát ily sok esztendők alatt kormányozta.“

A' *Napoleon Bonaparte*' személyes állapotját illető tudósítások még mind ez ideig bizontalanok. Némelly *Belgiumi* hírek szerint fogságra tétették a' két kamarák; más hírek szerint a' *Vincennesi* kastélyba zárattatott. Ismét más hírek szerint *Párisból* eltávozván, a' *Havre-de-Gracei* kikötőhely felé vette útját, hogy ott hajóra ülven *Amérikába* keressen menedek helyet magának. Ezek szerint Marschal *Ney* rendeltetett-ki elkísérésére 1500 ebmerekkel.

Junius' 22-dikére viradó éjjel még nem zavartatott volt meg *Párisban* a' tsendesség: de még is voltak minden szükséges helyek, utzák, kettözött és hármazott vigyázó csoportokkal rakatva. — 22-dikben estve elkezdettek volt némelly nyughatatlanok lármázni. A' *Montansier* nevű kávéházban némelyek özsze csoportozván, kényszeríteni akarták a' magokat tsendesen viselő polgárokat, hogy így kiáltsanak: *Éljen a' Császár!* A' *Palais Royal* folyasóiban egyszerre özsze csoportozván az aszszonyi vad sereg, öldöklésről kezdett kiáltoz-

ni, de itt is nem soká helyre állították a' fegyveres polgárok a' tsendességet.

Prussus Hadnagy *Plesz* Jun. 30-dikán megérkezett a' *Bonapartétól* elvetetett briliantokkal *Berlinbe*. Ezeket *Genappében* vette-el Jun. 18-dikán a' 15-dik számú *Prussus Regiment*. Az ezen Regimentbéli Májor *Keller* olyan szerentsés fordulást tett, hogy *Bonapartéval* együtt érkezett - bé *Genappébe*. Így történt hogy *Bonaparté*nak a' hintóból kiugrani, 's mindenit ott hagyni kellett. Az után paraszt ruhát vett-fel, 's úgy menekedett-meg. Hét pompás Császári hintók voltak vele, 's ezek közt az is, a' melyben *Brüsszelbe* nagy pompával bé akart menni. Sok egyéb kintsein kívül, 80 Arabiai paripái is elvették.

A' leg újabb újság ez: — A' *Párisból* Jun. 30-dikán indult tudósítások szerint, *Napoleon Bonaparte*, *Malmaisonból*, a' hol néhány napoktól fogva tartózkodott, 29-dikben délutáni 4 órakor elútozott, 's mint látszott, minthogy az *Ánglusok* és *Prussusok* által, kik közzül 30 ezeren *Ver-sáliába*, 's ugyan annyin *St. Germain* mellett *Chatauba* már megérkeztek vala, minden egyéb utak elvágattatva valának, útját *Orleansnak* vette, hogy, ha egyéb akadályokra nem fog találni, *Rocheportba* menven, onnét *Amérikába* evezzen.

Tudósítás.

A' Cs. K. Patrimoniális és Familiai Uradalmak fő Igazgatói által, Magyar országon *Holitschban*, a' folyó esztendő Augustusánnk 21-dik és 22-dik napjain, feles számú eredeti Spanyol hágó - kosok, néhány száz, a' hágásra alkalmas, két esztendőös kosok, a' mellyek legfinumabb Spanyol eredetű kosoktól és anya juhoktól vették származásukat, továbbá 2000 darabnál több, a' tenyésztetésre tökéletesen alkalmas anya juhok, fognak közönséges kótyavetye által, helyben való fizetésért, eladattatni. — A' kótyavetye a' feljebb nevezett napokon dél előtti 9 órakor, *Holitsban*, a' Cs. K. mulató kastélyban tartatik. Költ *Bétsben*, Jun. 16-dikán 1815-ben.